FRILUFTSAKADEMIKER

- en personlig beretning af Carsten Nielsen, studerende på masterkurserne i friluftsliv, uddannet friluftsvejleder, cni@peopleandprojects.dk

Indledning

»Før fik man bare ondt i skuldrene og benene, når man levede friluftsliv, nu får man også ondt i hovedet«, (Nils Faarlund ifølge Isberg 1998, side 6). Dette ofte anvendte citat var det første, som jeg kom til at tænke på, efter at jeg blev opfordret til at skrive en artikel om mine oplevelser fra masterkurserne i friluftsliv. Og ja, det sidste års tid har jeg til tider, om ikke haft ondt i hovedet, så i hvert fald været træt i hovedet af friluftsliv - vel og mærke på den gode måde.

Hvorfor en master i friluftsliv?

Efter afslutningen af Friluftsvejlederuddannelsen i 2008 gik jeg rundt med en underlig tom fornemmelse. Var det det? Jeg savnede at arbejde med friluftsliv - både det praktiske og det teoretiske. Der skulle ske noget, og jeg begyndte for alvor at overveje en helt ny karrierevej. Til en start fik jeg undervisningsopgaver på Friluftsvejlederuddannelsen i Viborg og begyndte at udbyde diverse kommercielle friluftsarrangementer. Det var bare ikke nok, og da Dansk Friluftsliv indbød til seminar om uddannelser inden for friluftsliv, meldte jeg mig til. Efter seminaret var beslutningen klar. Jeg ville i gang med masterkurserne og supplere den teoretiske side. Jeg startede med det første modul i februar 2011 og jeg er nu godt i gang med tredje modul og forventer at påbegynde mit masterprojekt til august.

Udbytte af kurserne

Modul 1. Friluftsliv:
Natur, samfund og menneske

I forbindelse med studieopstart fik vi en udmærket introduktion til den akademiske diskurs, kompetencesystemet og videnskabsteori, som er områder, hvor jeg ikke er så stærk. Jeg har løbende »valgt« at supplere med selvstudier i primært samfundsvidenskabsteori og forskningsmetoder.

Ellers var dette modul på mange

måder en grundig udvidelse af den teori, jeg tidligere havde arbejdet med på Friluftsvejlederuddannelsen, fx begrebsdiskussion, friluftslivets udvikling og trends, samfundssektorer, pædagogiseringen og natursyn. Et af de spørgsmål der førte til mange diskussioner og stadig gør det var/er: »Hvordan kan/bør vi definere friluftsliv?«

Derudover arbejdede vi en del med forskning i friluftsliv herunder oversigter over forskning i ind- og udland. Der blev desuden taget hul på emner som pædagogik, arealplanlægning og forvaltning, som er i fokus på modul 2 og 3.

Et af modulets, ja uddannelsens, helt store højdepunkter, var studierejsen til GIH i Stockholm og Høgskolen i Bø. En »roadmovie« i universitetets minibusser med væg til væg forelæsninger med personlighederne: Klas Sandell, Johan Arnegård, Erik Backman, Peter Schantz, Johan Öhman, Bjørn Tordsson, Arne Jordet, Tommy Langseth, Anette Bischoff og Alf Odden. Jeg ved ikke, hvor man ellers finder et undervisningsforløb, hvor man på fire dage deltager i forelæsninger fra sådan en flok.

Modul 2. Friluftsliv:
Læring, sundhed og velfærd
Her forsvandt »komforten« ved de velkendte emner fra Friluftsvejlederuddannelsen, og jeg blev for alvor udfordret af nye diskurser og måder at anvende friluftslivet på. Især sundheds- og velfærdsdiskursen var relativt nye for mig.

Modulet startede med internatseminar på Røsnæs Naturskole med ekskursion og feltstudier til Røsnæs Skoles udeskoleforløb og maratonforelæsninger fra Niels Ejbye-Ernst med fokus på de pædagogiske begrundelser for friluftsliv, studier af naturbørnehaver, didaktiske modeller og meget mere. Johnnie B. Laursen og Torbjørn Ydegaard efterlod ikke nogen som helst mulighed for at læne sig tilbage - der blev fulgt godt op med emner som professionalisering, certificering, den særlige nordiske vejlederstil, med afsæt i Nils Faarlund og Arne Næss.

Blandt andre højdepunkter på dette modul tæller jeg forelæsninger om sociologi og friluftsliv ved Tom Kristiansen, mestring og risiko ved Johnnie B. Laursen og Adventure Therapy ved Hans Jørgen Fisker.

Jeg er endnu ikke færdig med at bearbejde modulet. Der var rigtig mange nye dimensioner. Især velfærdsdiskursen optager mig. Måske fordi jeg synes, at vi har en tendens til at favorisere det fysiske friluftsliv som »middel« på bekostning af det stille, mere refleksive friluftsliv. Efter modulet er jeg blevet endnu mere overbevist om, at friluftslivet har meget mere at byde på i for-

hold til ro, nærvær og velfærd for det moderne menneske og samfundet som helhed. Måske har vi brug for en ny »stille« bølge?

Modulet bød blandt andet på en ekskursion til »Glenten« en lege- og motionsbane med egentlige styrketræningsredskaber, heraf nogle i rustfrit stål! Besøget gav anledning til den første af mange diskussioner for og imod faciliteter i naturen. Jeg er selv ved at indtage det standpunkt at facilitering, skiltning og formidling, har taget overhånd, og at vi som profession skal passe på ikke at etablere »ting« bare for at retfærdiggøre vores professionelle eksistens. Med bagagen fra 1. modul, Tordsson, Næss m.fl. har modulet i den grad givet stof til eftertanke.

Modul 3. Friluftsliv:
Politik, planlægning og forvaltning
Det tredje modul er i skrivende stund startet (primo 2012). Et modul jeg har set meget frem til, bl.a. pga. af en nysgerrighed efter at finde ud af, hvordan de udefrakommende rammer for friluftsliv bliver til og hvilke muligheder, vi har for at påvirke dem.

Det første seminar bød bl.a. på en grundig gennemgang af danskernes friluftsliv ved Frank Søndergaard Jensen, herunder omfang, art og betydning. Desuden en ekskursion til Skisporet i Grib Skov, Esrum sø og andre dele af den kommende Nationalpark Kongernes Nordsjælland. Ekskursionen tydeliggjorde hvor gennemforvaltet hver eneste kvadratmeter af vores udeområder er, og hvor mange forskellige interesser arealplanlægningen er underlagt.

Nu glæder jeg mig til de kommende seminarer. Især temaerne konsulentroller og projektledelse i friluftslivet, hvor jeg tænker, at der måske kan opstå noget synergi med min konsulent- og projektledelsesrolle i teknologibranchen. Måske får jeg øje på nogle helt nye muligheder for mit fremtidige arbejdsliv. Derudover ser jeg frem til at arbejde mere med landskabets betydning og ikke mindst de muligheder, der ligger i byens parker, kunstanlæg og urbane natur.

Tværgående temaer

Udover modulerne, seminarerne, litteraturen, opgaverne, eksamenerne, forelæserne, vejlederne osv. oplever jeg, at mine medstuderende spiller en stor rolle. Den dialog vi har på kurserne er en væsentlig del af udbyttet. Det er og har været interessant at møde friluftsprofessionelle fra områder, jeg ikke tidligere har været i berøring med. De åbenlyse og latente konflikter i friluftslivet bliver ofte meget tydelige, og vi har haft mange grundige diskussioner om fx mængden af faciliteter, hvem der har ret til naturen, og hvad friluftsliv egentlig er - en diskussion, der åbenbart aldrig helt kan afsluttes - heldigvis.

På holdet krydser jeg fx klinger med: embedsmanden fra Naturstyrelsen, der har været med til at implementere de nye regler for vandscootersejlads; skovfogeden, der bliver målt på antallet af gæster, han kan trække til skoven og knap så meget på antallet af rummeter træ, han får produceret; den kommunale projektmager, der føler sig tvunget til at tænke sundhedsdiskurs ind alle steder og egentlig synes, det er gået for vidt med al den facilitetsetablering i naturen; den selvstændige, der lever af at udbyde friluftslivs- og motorikforløb til kommuner; pædagogen, for hvem det professionelle friluftsliv primært er kortere ture med børn; læreren, der bruger friluftslivet som et vigtigt middel i sit arbejde med integration af børn med anden etnisk baggrund; naturvejlederen, der primært bruger friluftslivet som platform for formidling af biologi; og ikke mindst en række undervisere og forskere, for hvem friluftslivet er en akademisk levevej.

Et andet væsentligt udbytte er en følelse af at være blevet en del af dansk friluftslivshistorie. Jeg behøver ikke længere være tilskuer til udviklingen. Med lidt indsats har jeg mulighed for at være med til at præge den, og det med videnskab i ryggen. Ikke mindst kan jeg fornemme, at jeg nu går ind i mine friluftsopgaver med en mere reflekteret dagsorden, mere faglig pondus og større faglig kvalitet.

Indsatsen

At tage et masterkursus på 15 ECTS på seks måneder svarer til at passe et halvtidsjob og det kan mærkes, når studiet skal passes ved siden af et ordinært arbejde.

Personligt oplever jeg dog studiebelastningen som overkommelig. Jeg har for vane at læse i min fritid, studie eller ej, og jeg har rutinemæssigt læsestof med i sofaen hver aften. Noget af litteraturen har været et gensyn med tekster fra Friluftsvejlederuddannelsen. Andre tekster er nye og har en overraskende og utrolig interessant vinkel på friluftslivet.
Derudover har jeg brugt enkelte weekender og ferie-/fridage på studiet, især op til seminarer og eksamener. Desuden må jeg erkende, at det ikke bliver til ret mange friluftsture for tiden.

Jeg har oplevet uddannelsesforløbet som fleksibelt, idet der i vid udstrækning tages hensyn til, at deltagerne kommer med forskellig baggrund og med forskellige forudsætninger. Et eksempel herpå er, at seminarer typisk har været placeret torsdag - lørdag af hensyn til alles respektive arbejdspladser og privatliv.

Masterkurserne i friluftsliv kører for første gang, og da jeg tilmeldte mig var det med en vis frygt for at forløbet ville være præget af indkøring. Det har ikke været tilfældet, tværtimod. Forløbet har hele vejen igennem været veltilrettelagt såvel fagligt som praktisk.

Perspektiver

»Hvad skal du bruge det til?« - bliver jeg ofte spurgt. Sandheden er, at jeg ikke ved det. Der er allerede et udbytte i forhold til de friluftslivsopgaver, som jeg har i dag, og hvem ved, hvad det kan udvikle sig til? Nogle af de muligheder jeg overvejer at forfølge, er at:

- fortsætte som hidtil - dog som mere kvalificeret freelancer i friluftslivet
- arbejde freelance med teknologiprojekter indenfor friluftsliv, GPS, mobilteknologi, argumented reality osv.
- opbygge en ny virksomhed i outdoortech feltet
- søge fuldtidsjob på en fag-, ungdoms-, høj- eller efterskole
- søge fuldtidsjob som projektmager i en interesseorganisation eller kommune
- eller når jeg er »studie-høj«, måske ligefrem søge en ph.d. og fortsætte ad det akademiske spor

Indimellem minder jeg mig selv om, hvor det hele starter og slutter ved at drikke »læsekaffe« af min yndlings turkop. Kaffen fra netop den har en særlig smag af friluftsliv, som minder mig om, hvorfor jeg sidder her.

Det er som om masterkurserne og denne fysiske manifestation af mit eget friluftsliv hjælper mig med at skabe nye refleksioner i spændingsfeltet mellem teori og praksis – og det er vel det, der er meningen med forskning og (videre)uddannelse?

Litteratur

Isberg, R. (1998). Färd. Möte - människa - natur. Sjövik Folkhögskola.

Louv, R. (2011). The Nature Principle: Human Restoration and the End of Nature-Deficit Disorder. Chapel Hill: Algonquin Books.

Foto: Carsten Nielsen